OOST POST
SOERABAIJASCHE COURANT.

№ 102 ZESDE JAARGANG. 1858

PRIJS VAN INTEEKENING.

Per 6 maanden voor Soerabaya. . . . . f 7.50
„ „ „ „ Java. . . . . „ 9.—
„ „ „ „ Buitenbezittingen. . „ 10.—
„ „ „ „ Nederland. . . . . „ 13.—
De OOSTPOST verschijnt elken *Maandag* en *Donderdag*.

DONDERDAG 23 DECEMBER.

PRIJS DER ADVERTENTIEN.

De prijs der ADVERTENTIEN is f 1.— voor elke TIEN WOORDEN; behalve het segel.
Advertentien met groote letter betalen dubbeld.
Iedere herhaling na de twee eerste plaatsingen wordt betaald met de helft van het bedrag der advertentie.

Bij deze courant behoort een bijvoegsel.

Bij eene beleefde herinnering aan de vernieuwing van het abonnement op dit blad over het eerste half-jaar 1859, voegen Redactie en Uitgevers volgaarne de verzekering dat zij hunne beste pogingen zullen aanwenden om hunne courant te doen vooruitgaan in belangrijkheid van inhoud en netheid van typographische uitvoering, ten opzigte van welke laatste zij het genoegen hebben mede te deelen, dat hunne drukkerij eerlang van eene geheel nieuwe letter zal zijn voorzien, welke bereids, volgens bij hun ontvangen tijding, aan hen uit Nederland is afgezonden.

Abonnementsgelden voor dit blad kunnen gestort worden:

Te Batavia bij de HH. G. Kolff & Co.
„ Samarang „ „ „ de Groot Kolff & Co
en te Soerabaya bij de uitgevers.

E. FUHRI & CO.

VAGABONDAGE.

Tusschen twee Javasche dagbladen, het *Samarangsch Advertentie blad* en het *Bataviaasch Handelsblad*, wordt in den laatsten tijd eenen strijd gevoerd over de al of niet doelmatigheid der strafwetten, die in Nederlandsch Indie tegen de *Vagabondage* of *landlooperij* bestaan.

Het laatstgenoemde blad beweert dat de wet van 23 Augustus 1825 (Staatsblad No. 34) geene doelmatige wet is, omdat zij niet voorziet in het geval dat inlanders zich den titel aanmatigen van priesters, en daardoor de regten genieten aan dien stand verbonden, zonder op dien titel en die regten aanspraak te kunnen maken; en voorts dat tegen die soort van menschen, die hadji's noch priesters, maar eene bijzondere soort van opligters en vagabonden zijn, geene wetten, nog minder doelmatige wetten bestaan.

De verschillende bepalingen nu van het bovenaangehaalde Regeringsbesluit tegen landlooperij zijn van den volgenden inhoud.

1°. Alle Inlanders, of tot gelijkstandige natiën behoorende personen, welke geene vaste woonplaats noch middelen van bestaan hebben, en niet gewoon zijn eenig ambacht of bedrijf uit te oefenen, zullen worden gehouden voor vagebonden, en als zoodanig strafbaar gesteld.

2°. Met de personen, in de boverstaande termen vallende, zullen gelijk gesteld worden dezulke, die door landeigenaren of beheerders van landen, aan de respective Residenten of hoogste plaatselijke autoriteiten, opgegeven en bewezen zullen worden ledigloopers, en door hun slecht en suspect gedrag voor de algemeene rust en veiligheid gevaarlijke personen te zijn.

3°. Al de wegens de bovengenoemde wanbedrijven beschuldigde personen, zullen te regt gesteld worden voor de respective Landraden, in welkers ressort dezelve worden opgevat; of ingeval zij mogten beweren, onder eene andere jurisdictie, dan die alwaar zij zijn opgevat, eene vaste woonplaats te hebben, zullen de respective Residenten of hoogste Autoriteiten dier plaatsen gehouden zijn, hieromtrent behoorlijk onderzoek te doen en daarin communicatief met elkander te werk te gaan en te handelen, vóór en aleer tot eene teregstelling der aangehouden personen worde overgegaan

4°. Het wanbedrijf van vagebondage zal bewezen kunnen worden:

a. Door officiële rapporten van policie-bedienden, gesterkt door genoegzame getuigen of vermoedens blijken.

b. Door getuigen.

c. Door schriftelijke verklaringen van landeigenaars of beheerders van landen, insgelijks gesterkt door genoegzame getuigen of vermoedens blijken; zullende het echter den beklaagde altijd vrijstaan, door genoegzame bewijzen, zulke verklaringen tegen te spreken en zijne onschuld aan te toonen.

5°. Vagebonden zullen gestraft worden met bannissement of relegatie naar zoodanige plaatsen, als de Gouverneur Generaal zal goedvinden te bevelen, om aldaar tegen zeker loon te werk te worden gesteld, en dit voor eenen tijd, niet te boven gaande 10 jaren.

6°. De vonnissen zullen, ingevolge de bepalingen bij art. 127 van het Reglement op de administratie der policie en der Criminele en Civile regtsvordering onder den Inlander, ter approbatie aan het Hooge Geregtshof gezonden worden.

7°. De tijd van het bannissement der alzus gecondemneerden, zal voor afslag en vermindering vatbaar zijn, naar mate van hun gedrag, waaromtrent jaarlijks, door den procureur Generaal, een algemeen rapport en voorstel aan den Gouverneur Generaal zal worden gediend.

De bewering van het *Bataviaasch Handelsblad* dat die wet niet voorziet in het geval dat inlanders zich den titel aanmatigen en daardoor de regten genieten van den priesterstand, zonder op dien titel en die regten aanspraak te kunnen maken, is alzoo volkomen juist, maar geheel onjuist daarentegen is de meening van dat blad, dat er tegen de zooevengenoemde handelingen in Nederlandsch Indie geene straf zoude zijn bedreigd. Men raadplege slechts Art. 29 der *Bepalingen tot regeling van eenige onderwerpen van strafwetgeving, welke eene dadelijke voorziening vereischen* (staatsblad 1848 No. 6) en men zal bemerken dat het aangegeven feit wel degelijk bij eene uitdrukkelijke bepaling der strafwetgeving als misdrijf wordt gequalificeerd.

Vroeger reeds hebben wij ons gevoelen te kennen gegeven over het wenschelijke dat het onderwerp der zoogenaamde bedevaarten naar Mekka niet door de périodieke pers in Indie werd behandeld. De door ons in den aanvang dezes opgenoemde bladen schijnen daarin met ons in gevoelen te verschillen, en hebben meermalen hunne meening over dit vooral in den tegenwoordigen tijd zoo teedere punt geopenbaard. Wij zouden daarover het stilzwijgen hebben bewaard, maar wanneer het aangaat gewigtige beginselen van bestuur en het verspreiden van denkbeelden, die gelijk wij uit de wet zelve hebben aangetoond, berusten op dwaalbegrippen dan gevoelen wij ons verpligt die dwaalbegrippen te bestrijden waar wij ze vinden, ten einde de meening niet te versterken en voet te geven, dat men, gelijk beweerd wordt, in Nederlandsch Indie zich titels kan aanmatigen, en daardoor regten genieten, waarop men geene aanspraak kan maken, zonder dat daartegen strafbepalingen bestaan.

Nieuwe wetten in deze voor te schrijven zoude alzoo geheel doelloos zijn, maar de bestaande wetsbepalingen strengelijk te handhaven is daarentegen dringend noodzakelijk, en die noodzakelijkheid, wij houden ons daarvan ten volle overtuigd, wordt door de Regering wel het allereerste ingezien.

Ieder welgezind ingezetene dezer kolonien stelle het zich ten pligt om tot de goede bedoelingen der Regering mede te werken. De dagbladpers vooral wikke en wege ieder woord wat zij omtrent dit onderwerp, zoowel in beschouwingen als nieuwstijdingen, ten beste geeft; men verspreide geene geruchten, alleen uit zucht om iets meerder nieuws te leveren dan anderen, men wekke in het dagelijksch verkeer geene noodelooze bezorgdheid bij anderen op; men stelle vertrouwen in de waakzaamheid dergenen, die met het waken belast zijn, en zóó blijve Eendragt de sterkste Magt om de rust, die, Gode zij gedankt, nog niet is verstoord geworden, in deze gewesten te blijven bewaren.

Redactie.

OFFICIEEL GEDEELTE.

JAVASCHE COURANT.

van den 18den *December* 1858. N°. 101.

Civiel Departement.

VERLEEND;

Een tweejarig verlof naar Nederland, wegens ziekte, aan den ambtenaar op wachtgeld W. F. van Raemdonck, laatst letterzetter der 1ste klasse bij 's lands drukkerij te Batavia.

BENOEMD:

Tot assistent-resident van Soemedang en Soekapoera (residentie Preanger Regentschappen), de assistent resident van Panaroekan (Bezoekie) W. A. Jellinghaus.

Tot assistent resident van Panaroekan (Bezoekie), de kontroleur der eerste klasse bij de landelijke inkomsten en kultures J. A. L. Steijn Parvé.

Militair Departement,

ONTSLAGEN:

Op zijn verzoek, eervol, uit Z. M. militaire dienst, met behoud van regt op pensioen, de kapitein der infanterie J. C. Romswinckel.

Eervol, uit de betrekking van opziener over de vuurvaste steenfabriek te Kebraon (Soerabaija), de gewezen artillerie werkman J. A. Uljee.

DE PANTOFFELS.

In de goede stad Bagdad leefde in ouden tijd een bejaard koopman, Abu-Kasem-Tamburi genaamd, die door zijne gierigheid alom berucht was. — Ofschoon hij een aanzienlijk vermogen bezat, bestond zijn gewaad slechts uit vodden en lompen; zijn tulband was van grof linnen en zóó vuil, dat de oorspronkelijke kleur niet meer te herkennen was. — Van zijne geheele kleeding liep echter niets meer in het oog dan zijne pantoffels; de zolen daarvan waren van groote platte spijkers voorzien, en de bovenstof was letterlijk lap op lap. — Gedurende de tien volle jaren dat ze als zoodanig gebruikt waren, hadden de bekwaamste schoenlappers van Bagdad der kunst geweld aangedaan, om de overblijfselen er van bij elkander te houden en weder op te lappen, maar hierdoor waren ze dan ook zoo in zwaarte en omvang toegenomen, dat ze tot een spreekwoord geworden waren, zoodat, wanneer men het zwaarwigtige van iets sterks wilde doen uitkomen, men het altijd vergeleek met de pantoffels van Kasem-Tamburi. — Toen nu onze koopman eens over de markt drentelde, sloeg men hem voor, eene aanzienlijke hoeveelheid kristal glaswerk te koopen. — De koop ging spoedig door, wijl hij denzelven zeer aannemelijk vond. Eenige dagen daarna verneemt hij dat een handelaar in welriekende oliën, door den nood gedrongen, een partijtje rozenolie onder de waarde aanbiedt; onze vrek maakt van den tegenspoed des armen mans gebruik en koopt de olie ver beneden de helft van den gewonen prijs. — Deze voordeelige handel verheugde hem zeer, doch in de plaats van nu (naar de gewoonte der Oosterlingen, na het sluiten van eenen voordeeligen koop) een gastmaal aan te rigten, vindt hij het goedkooper een bad te nemen, dat hij al zoo lang verzuimd heeft. — Terwijl hij zich uitkleedde, zeide een zijner vrienden (voor zoo verre n. een gierigaard, behalve het goud, nog vrienden hebben kan) dat hij door zijne pantoffels ten spot verstrekt van de geheele stad en toch wel eindelijk eens een paar andere koopen mogt.

Zoo heb ik ook reeds dikwerf gedacht, antwoordt Kasem-Tamburi, doch bij nader inzien zijn ze toch nog zoo heel slecht niet, of ik kan ze nog wel een poosje dragen. Dus sprekende heeft hij zich ontkleed en gaat in de badkamer. Terwijl hij zich daar nu wascht en reinigt, komt ook de Kadi of Regter van Bagdad in om zich te baden en, daar Kasem-Tamburi vóór den regter in het voorvertrek gekomen is, verlaat hij het ook vóór hem en treedt in het voorvertrek zijne kleederen weêr aan; te vergeefs zoekt hij echter overal naar zijne pantoffels, maar vindt in de plaats daarvan een fraai nieuw paar andere. Onze vrek overreedde zich zelve (omdat het zoo in zijne kraam te pas kwam) dat dit een geschenk was van hem, die daar straks zoo voor doove ooren predikte, trekt de mooije pantoffels, die hem ten minste het verdriet besparen om een paar nieuwe te moeten koopen, aan, en verlaat vreugdevol de badplaats. Doch toen nu ook de Kadi zich gebaad had, vinden zijne slaven, in de plaats van de prachtige pantoffelen huns heeren, een paar ellendige vodden, die men terstond voor de muilen van Abu Kasem-Tamburi herkent. — De stadsdienaren loopen nu den vermeenden dief na en brengen hem, met het corpus delicti nog aan de voeten, terug. Nadat de Kadi de pantoffels voor de ontvreemde herkend had, liet hij den koopman gevangen zetten en aangezien hij voor even rijk als gierig gehouden werd, liet men hem zoo goedkoop niet los, maar moest hij heel wat bieden, om uit de klaauwen der geregtigheid te komen. — Te huis komende, werpt Abu-Kasem-Tamburi de onzalige pantoffels, die hem zooveel geld gekost hebben, met allen afkeer in den Tigerstoom, die daar langs zijne vensters henen vloeit. Korten tijd hierna eenige visschers hunne netten ophalende, vinden zij ze ongewoon zwaar en halen er Kasem's pantoffels uit, waar-

VERLEEND:

Een tweejarig verlof naar Nederland, wegens ziekte, aan den officier van gezondheid der tweede klasse J. F. Gijsbers.

BUITEN WERKING GESTELD:

Het besluit waarbij de generaal-majoor E. C. C. Steinnmetz, adjudant des Konings in buitengewone dienst, met de waarneming van het kommandement der tweede militaire afdeeling op Java is belast.

BENOEMD:

Tot chef van de troepen bestemd voor de expeditie tegen Boni, de generaal-majoor E. C. C. Steinmetz, adjudant des Konings in buitengewone dienst.

BESTEMD:

Tot tweeden kommandant, tevens chef van den staf, der troepen bestemd voor de expeditie tegen Boni, de kolonel der infanterie J. A. Waleson.

BELAST:

Met de waarneming van het kommandement der tweede militaire afdeeling op Java, de kolonel der infanterie A. J. Andresen, adjudant des Konings in buitengewone dienst.

BEVORDERD:

BIJ DE MILITAIRE GENEESKUNDIGE DIENST.

Tot dirigerende officieren van gezondheid der tweede klasse, de officieren van gezondheid der eerste klasse J. Hertzfeld, thans met verlof naar Nederland en L. Lindman.

Tot officieren van gezondheid der tweede klasse, de officieren van gezondheip der derde klasse H. Gildemeister en P. J. 't Hooft.

GOEDGEKEURD:

Dat door het Militair Departement,

ZIJN GEPLAATST:

BIJ HET WAPEN DER INFANTERIE.

Bij het 4de bataillon, de eerste luitenant L. G. T. R. W. C. van den Berg, laatstelijk op non-activiteit.

Bij het 10de bataillon, de eerste luitenant S. Meijers, onlangs van verlof uit Nederland teruggekeerd.

Bij het 12de bataillon, de tweede luitenant P. A. Janssen, onlangs uit Nederland aangekomen.

Bij het 15de bataillon, de kapitein J. W. C. Kern, van verlof uit Nederland teruggekeerd.

Bij het garnizoens-bataillon ter Sumatra's Westkust, de tweede luitenant jonkh. H Bowier, onlangs uit Nederland aangekomen.

ZIJN OVERGEPLAATST:

BIJ HET WAPEN DER INFANTERIE.

Bij het 7de bataillon, de eerste luitenant J. D. E. F. Thijs, van het 10de bataillon.

Bij het 8ste bataillon (Kedongkebo), de eerste luitenant H. B. J. Engel, van het 5de bataillon.

Bij het 10de bataillon, de kapitein G. J. Muller, van het 11de en de eerste luitenant G. Bakker, van het 7de bataillon.

Bij het 11de bataillon, de kapitein P. J. L. van Sternbach, van het 10de bataillon.

Bij het 12de bataillon, de 2de luitenant D. H. Prinsen, van het 10de bataillon.

Bij het 13de bataillon, de eerste luitenant W. J. L. Schmidt, van het garnizoens-bataillon te Palembang.

Bij het 17de bataillon, de kapitein J. B. A. Brumsteede en de tweede luitenant A. P. W. Meis, beiden van het garnizoens bataillon ter Sumatra's Westkust.

Als kapitein instructeur bij de normaal schietschool te Meester Cornelis, de kapitein A. de Veer de Rochemont, van het 12de bataillon.

Bij het garnizoens bataillon in de tweede militaire afdeeling, de kapitein W. Beijerinck, van het garnizoens bataillon in de eerste militaire afdeeling en de tweede luitenant W. H. A. Mickler, van het 8de bataillon.

Bij het garnizoens bataillon ter Sumatra's Westkust, de kapitein A. van den Hurk, van het 17de en de eerste luitenant W. J. Andriesse, van het 15de bataillon.

Bij het garnizoens bataillon te Palembang, de tweede luitenant G. N. de Haan, van het 12de bataillon.

BIJ DE MILITAIRE ADMINISTRATIE.

Als aspirant intendanten, de aspirant betaalmeesters A. van Heerde en J. F. Timmermans.

BERIGT AAN ZEEVARENDEN.

Twee gevaarlijke koraalklippen zijn door het Engelsche oorlogsstoomschip *Fury* gepasseerd, op deszelfs togt naar en van het eiland Moaro op de Noordwestkust van Borneo.

De eerste op 5° 42' Noorder Breedte en 114° 59' Ooster lengte van Greenwich, en gelegen ten Noordwesten van de vier vadems droogte, gemerkt Samarang op het 7de vel van de kaart der Noordwestkust van Borneo, scheen 4 tot 5 Eng. mijlen breed, met zware brandingen, die zich anderhalve Eng. mijl ver uitstrekten. Er stond een holle zee op dat tijdstip en het diepste water dat men vond was van 12 vademen, en het minst diepe van 6 vademen.

De tweede klip, gelegen op 5° 56' Noorder Breedte en 114° 50' Oosterlengte van Greenwich, scheen omtrent dezelfde lengte van het oosten naar het westen te hebben, en was voor zoover uit de kleur van het water opgemaakt kon worden 3 Eng. mijlen breed. Er werd geene branding op dezelve gezien; de bank schijnt geheel steil te zijn en werd het eerst ontwaard aan de eene zijde op eene diepte van 11 vademen en aan de andere zijde van 7 vademen. Het vaartuig stuurde vervolgens anderhalve Eng. mijl Westwaarts, als wanneer de diepte zeer afnam, daarna Noordwaarts tot op eene diepte van 4¼ vademen, waarna de diepte plotseling vermeerderde zoodanahetmte hdlood geen grond gepeild werd. De peilingen op deze bank hadden vrij geregeld plaats.

Men moet overigens in deze streek zeer naauwkeurig acht geven op het looden en op de kleur van het water, daar het algemeen bekend is, dat dezelve vol banken is.

— De Peninsular and Oriental Steamnavigation Companij heeft aan de Admiraliteit te Londen kennis gegeven, dat door het stoomschip *Formosa* op den 4den Januarij 1858 des morgens ten 6 u. 50 m. op deszelfs reis van Singapore naar Hongkong door de Palawan passage, om de drie of vier minuten zware brandingen zijn ontdekt op een afstand van 2 à 3 Eng. mijlen Oostwaarts van het schip Er was eene zware deining uit het Noor-oosten en de branding die eene lengte van omstreeks *tien* yards van het Noorden naar het Zuiden had, scheen veroorzaakt te worden door eene, weinige voeten onder zee gelegene klip. Het vaartuig stoomde langzaam voort en van tijd tot tijd trachtte men met 100 vademen te looden, doch zonder grond te krijgen. De lucht was dik en regenachtig, doch te elf ure 's voormiddags klaarde het weder op, en ontwaarde men den 6843 Eng. voeten hoogen Mantaleengahanberg nabij het zuidelijkste gedeelte van Palawan, in de rigitng O. N. O. ½ O. De ligging der brandings, berekend naar de observaties en kruispeilingen van het land op den middag is op 8° 21' N. Breedte en 116° 25' Oosterlengte van Greenwich.

NB. De kompasstreken zijn miswijzend: de afwijking is 1° 20' Oost in 1858.

BERIGT AAN ZEEVARENDEN.

Beschrijving van het Protas rif en Pratas eiland.

Het Pratas rif is van koraal formatie, ongeveer 14 Eng. mijlen in doorsnede, nagenoeg rond, de Noordzijde eenigzins afgeplat en in het midden eene lagune hebbende. Het eigenlijke rif is van een tot twee Eng. mijlen breed, waarvan nagenoeg twee derde bij laag water springtij even droog komt, terwijl het overige eene onder water liggende bank voor de lagune aan deszelfs westelijke zijde vormt. Een eiland dat uit deze onder water liggende bank opstijgt vormt twee kanalen naar de lagune. Het noordelijke kanaal is vier Eng. mijlen breed en heeft naar het midden een diepte van drie vademen. Het zuidelijke kanaal is vijf Eng. mijlen breed en heeft vier vademen diepte in het midden bij laag water. Het zuidelijke kanaal is verreweg het beste van de twee, zoowel door deszelfs meerdere ruimte, als omdat het betrekkelijk vrij is van koraalsteenen. De lagune heeft van vijf tot tien vademen diepte en is in de rondte dik bezaaid met koraalsteenen, doch in het midden nagenoeg vrij daarvan. Pratas-eiland is gelegen aan de westzijde van het rif, nabij het midden van het onder water liggende gedeelte: het is anderhalve Eng. mijl lang, van O. t. Z. naar W. t. N. eene halve Eng. mijl breed en 40 voet hoog, van welke hoogte het kreupelhout, waarmede het bedekt is, omstreeks 10 voet uitmaakt. Eene ondiepe lagune loopt eene halve Eng. mijl ver over deszelfs westelijke zijde. Het eiland is niets anders dan eene hoop zand, en men vindt er geen enkel stuk klei- of bouwaarde zoodat het zeer vreemd is, hoe de geringe vegetatie die er gevonden wordt, daar bestaan kan. Door graving vindt men op weinige voeten diepte brak water in het zand. Eene soort van rotganzen is er in groot aantal aanwezig, en men kan deze dieren met stokken zeer gemakkelijk vangen. De Noord-Oostelijke punt van het eiland is bevonden te liggen op 20° 42' 03" Noorder Breedte en 116° 43' 12" Oosterlengte van Greenwich, afwijking 1°. Het is laag water bij volle en afwisselende maan te 4 ure des morgens. Er is slechts ééne merkbare eb en vloed in de vier-en-twintig uren, zoowel bij volle als afwisselende maan: het verschil tusschen hoog en laag water is vijf Eng. voeten. De hoogste vloed bij ons bezoek had plaats op den derden dag na volle maan, maar wij bevonden dat de tijden in het algemeen zeer ongeregeld waren.

(WG.) JOHN RICHARDS,

Kommandant van H. M. stoomschip Saracen,

Voor eensluidend afschrift:

(WG.) H. T. HANCE.

De resident van Madura brengt bij deze ter kennisse van belanghebbenden, dat de op het vorige regentschap Pamakassan gerust hebbende, verpligting om in dienst reizende personen gratis te herbergen en te voeden is komen te vervallen. Voor in dienst reizende personen is thans een verblijf ingerigt, alwaar tegen betaling, volgens een door hem gearresteerd tarief, in herberging en voeding zal worden voorzien.

BEKENDMAKING.

De Resident van Soerabaija brengt bij deze ter kennisse van het algemeen, dat de postpakketten, bestemd voor de verzending naar Europa, met de overlandmail, gedurende 1859 zullen worden gesloten op de ondervolgende dagen des middags ten 4 ure, als:

In de maand	Januarij	op den 2den en 18den.
„ „ „	Februarij	„ „ 2den „ 18den.
„ „ „	Maart	„ „ 5den „ 21sten.
„ „ „	April	„ „ 2den 18den en 30sten.
„ „ „	Mei	„ „ 18den
„ „ „	Junij	„ „ 1sten, 17den en 30sten.
„ „ „	Julij	„ „ 17den
„ „ „	Augustus	„ „ 1sten en 17den.
„ „ „	September	„ „ 2den „ 18den.
„ „ „	October	„ „ 2den „ 18den.
„ „ „	November	„ „ 2den „ 18den.
„ „ „	December	„ „ 2den „ 18den.

Zullende ingeval hierin eenige verandering mogt komen, daarvan bij tijds worden kennis gegeven.

SOERABAYA, *De Resident voornoemd,*
den 23 *December* 1858. (43) VAN DER WIJCK.

OPROEPING VAN CREDITEUREN.

In de *Javasche Couranten* van 11 en 15 December 1858 no. 99 en 100 worden opgeroepen de debiteuren en crediteuren in de navolgende boedels:

Door de weeskamer te Soerabaija, van wijlen Anna Elizabeth Kieffer, Frans Laurens de Vriese en den chinees Tan Tiang Tjoen.

Door de testamentaire executeuren te Batavia, van wijlen mevr. de wed. R. S. Butin Bik, geb. de Nijs.

Door de commissarissen te Weltevreden, van wijlen den heer B. Leits.

Door de weeskamer te Soerabaija, van wijlen den gepasporteerden soldaat Wilhelmus Augustinus den Olden.

Door de agenten der Soerabaijasche weeskamer te Kediri, van wijlen den chinees Kwe Bosoei.

Door de testamentaire executeuren te Grissee, van wijlen den arabier Sech Said bin Osman Bahasoan.

VENDU-DEPARTEMENT.

VERKOOPING.

Vrijdag den 24sten December 1858.

Voor de woning van den kapitein van Heemskerck in het militaire Kampement.

Maandag den 27sten December 1858.

Voor de toko van de heeren Gebroeders Kocken in de stad.

ADVERTENTIEN.

HUWELIJKEN.

Getrouwd,

J. A. Th. FRIEDLANDER

MET

H. L. J. LOTZ.

Eenige kennisgave.

SOERABAYA, 15 *December* 1858. (1308)

STERFGEVALLEN.

Heden overleed ons geliefd *ZOONTJE* JOHANNES FREDERIK ELIZA, in den ouderdom van 2 jaren.

MALANG, A. KOMMISSARIS.
16 *December* 1858. L. J. KOMMISSARIS.
(1325) *Klaassen.*

Het behaagde den Almagtigen, ons geliefd *DOCHTERTJE* in den jeugdigen leeftijd van ruim drie maanden tot zich te nemen.

SOERABAYA, J. J. BÉAR.
20 *December* 1858. G. G. BÉAR.
(1326) *de Liser de Morsain.*

VENDUTIE WEGENS VERTREK.

Op Vrijdag den 24sten December 1858.

Ten huize van den WelEd. Gestr. Heer kapitein VAN HEEMSKERCK, in het Officiers kampement,

Van eenen zeer netten en wel onderhouden INBOEDEL, bestaande in MAHONIJHOUTEN, GE-

---

van de spijkers, waarmede zij zoo kwistig versierd waren, vele mazen gescheurd hadden. — De visschers, verbitterd op Kasem en zijne pantoffels, komen op de gedachte, ze door het openstaande raam in zijne kamer te gooijen; ongelukkiglijk kwamen ze echter op de fleschen met rozenolie neder, die in de vensterbank stonden en de geheele voorraad der zoo geurige olie ging te loor.

Onmogelijk is het, de smart van Kasem te beschrijven, bij het aanschouwen van deze nieuwe ramp. Vervloekte pantoffels! riep hij en trok zich den baard uit, ge zult me geen schade meer berokkenen. Dit zeggende, ijlde hij naar den tuin om ze te begraven. Doch een wangunstig buurman, die hem zoo druk graven ziet, grijpt gretig deze gelegenheid aan om hem te benadeelen, gaat naar den stedehouder en berigt hem dat Kasem-Tamburi een' schat in zijnen tuin gevonden heeft. Meer was er niet noodig om de hebzucht des gebieders gaande te maken en onze gierigaard mogt bij kris en bij kras zweren, dat hij geen schat gevonden heeft, maar slechts zijne pantoffels had willen begraven, niets mogt baten, men had nu eenmaal op goud gerekend en de bedroefde Kasem behield alleen zijne vrijheid, door het betalen eener groote geldsom.

Vol vertwijfeling smijt Kasem nu de pantoffels buiten de stad in eene waterleiding en verkeert nu in den stelligen waan, dat hij van die verwenschte pantoffels nu wel nooit iets meer hooren zal. Maar ziet, wat gebeurt er. Allertoevalligst verstoppen de pantoffels de buizen der waterleiding; de opzieners der bronnen komen en onderzoeken de oorzaak daarvan, die blijkt geene andere te zijn dan de pantoffels van Kasem, ten gevolge waarvan enkele pijpen, door de kracht des waters, gesprongen zijn. — Nogmaals worden Kasem's pantoffels voor den stadhouder gebregt, met het omstandig berigt, dat deze alléén alle de schade veroorzaakt hebben.

De rampzalige eigenaar er van wordt gevangen genomen en ondergaat eene straf, zwaarder dan al de voorgaande. Na het doorstaan daarvan verklaart de stadhouder met plegtigen ernst, dat niemand hem nu meer deeren kan en stelt hem zijne kostbare pantoffels getrouw weder ter hand. Kasem-Tamburi vloekte de pantoffels, die hem zoo vele onheilen op den hals gehaald hadden, nu meer dan ooit en besloot kort ze te verbranden; daar ze echter door en door nat waren, leidde hij ze eerst op het platte dak zijner woning in de zon te droogen.

Intusschen had het noodlot nog niet al zijne grillen aan hem verspild en de laatste streek, die het hem toedacht te spelen, was de gruwzaamste van allen.

De hond van zijnen buurman ziet namelijk de pantoffels liggen, springt van het dak zijns meesters op dat van den vrek, slingert de pantoffels heen en weder en werpt ze eindelijk al spelende op straat. Een van het zoo rampvolle schoeiselenpaar valt juist op het hoofd eener vrouw; de schrik en de val van het zoo zware voorwerp dooden haar; haar men brengt eene aanklagt voor den regter en Kasem wordt tot eene strenge straf veroordeeld.

Half krankzinnig vliegt hij naar huis, legt de pantoffels voor den regter neder en zegt met eene onstuimige drift, die den regter in lagchen doet uitbersten: „Heer! zie hier de rampzalige werktuigen van al mijn tegenspoed; die vervloekte pantoffels hebben mij dan ten laatsten tot den bedelstaf gebragt; verleen mij, bid ik u, de genade, een bevel uit te vaardigen, dat men mij voortaan de onheilen niet meer toerekene, die ze ongetwijfeld nog veroorzaken zullen."

De Kadi kon hem deze bede niet weigeren en Abu-Kasem Tamburi leerde met schade en schande, dat de zoo laaghartige schraapzucht vroeg of laat zich zelf bestraft.

Naar het Hoogduitsch.

POLITOERDE en andere MEUBELEN, SPIEGELS, SCHILDERIJEN, TWEE, zoo goed als nieuwe PIANINO'S, ééne van DE RUIJTER en eene van BERDEN te Brussel; PAARDEN en RIJTUIGEN, en hetgene verder te voorschijn zal worden gebragt. (1314)

BEKENDMAKING.

De Resident van Rembang maakt bekend dat op den 27ste December aanstaande op de stapelplaats te *Karangtenga*, distrikt *Ngawa*, afdeeling en Regentschap *Blora*, zullen worden verkocht P. M. 3000 STUKS DJATIK BALKEN, waarvan de voorwaarden van verkoop breeder vermeld zijn in de *Java Courant* van den 15den December 1858.

REMBANG, *den* 17 *December* 1858. *De Resident, Super-Intendent van het Vendu-departement,*
(1322) VAN LAWICK VAN PABST.

VENDUTIE WEGENS VERTREK,

Op Dingsdag den 28sten December a. s.

Ten huize van den WelEdelGestr. Heer P. J. DUMOULIN.

DOOR

E. FUHRI & CO.

Van Mahonij- Sono-kembang- Ambonhouten en andere *Meubelen*, als *Tafels, Stoelen, Kasten, Banken, Wip-* en *Luijaardstoelen*, *Knapen, Consoles, Bufet* en *Etenstafels*, van 24 personen eene *Voltaire Kroon-Hang- staande* en *Muurlampen*, *Toiletspiegels*, houten en ijzeren *Ledikanten, Spiegels, Schilderijen Klokken* en *Pendules*, Porceleinen en andere *Etagere voorwerpen*, eene welluidende *Pianino*, voor dit klimaat vervaardigd, eene *Pinno*, eene welluidende *Viool*, *Vloerkleeden* en *Alcatieven*, Porceleinen *Eetservіesen* voor 12 en 24 personen, *Theeservies*, *Glas* en *Kristalwerk*, *Geweren*, en een paar prachtige *Pistolen* in doos, eene partij *Zilverwerk* enz., enz.

Voorts eene elegante *Victoria Vis à Vis*, een *Palankijn*, een span *Bruine Sandelhout* en een span *Isabellen Makassaarsche wagen paarden een over walsch rijpaard*, *Engelsche Wagentuigen*, met pleet; eene groote collectie *Bloemen* in potten en hetgeen verder te voorschijn zal worden gebragt. (1188)

VENDUTIE TE GRISSEE.

Op den 29sten December 1858.

Van **twee erven**, met daarop staande **steenen met pannen gedekte huizen**, gelegen in de stad, en toebehoorende aan DE ERVEN C. ROSEMEIER. (1298)

VERKOOP VAN EEN SCHIP.

Op Woensdag den 29sten December a. s.

Zal in het vendu locaal van D. D. VAN BOECKHOLTZ voor rekening van belanghebbenden worden verkocht:

De Nederlandsche bark **ADOLF VAN NASSAU**, Kapt. J. MEESTER, groot 411 gemeten tonnen, zoo als dezelve alhier ter reede is liggende, met deszelfs MASTEN, STENGEN, RAAS; STAAND WAND, EEN STEL ZEILEN met daarbij behoorend LOOPEND WAND, EEN GROOT ANKER met 120 vademen ketting, EEN KLEIN Do. met 90 vademen ketting en EEN KOMPAS, en daarna de verdere INVENTARIS, welke 2 dagen voor den verkoop te zien zal zijn.

Nadere informatien bij

De Agenten,
(1316) SCHIMMELPENNINCK & CO.

VENDUTIE.

Op de vendutie van den 29sten December a. s.

Bij D. D. VAN BOECKHOLTZ, zal nog worden verkocht: 2 *mooije gouden Braceletten* met *Juwelen*, *gouden Oorringen* met *Juwelen* en *Brillanten*, *dito Ringen*, 2 *Gouden savonet Cijlinder Horologien*, met Arabische Cijfers, *Engelsche scharen*, *Scheermessen* en *Pennemessen*, *Shawls*, *Naalden*, *Garen*, *Schilderijen*, *best Engelsch crêpé kruid*, *IJzeren Trommels*, *Knoopen*, *Neige*, *zwarte en witte Tule*, *St. Nicolaasgebak* en *Banket*, *Roode Wijn*, *Genever*, *Eau de Cologne*, *Boter*, *Bruine suiker* in kleine Krandjangs, enz. (1317)

VENDUTIE

Op de vendutie van den 29sten December a. s.

BIJ D. D. VAN BOECKHOLTZ.

Zal nog voor rekening van belanghebbenden *zonder reserve* worden verkocht, 15 KISTEN en 1 BAAL BLAAUWE DRILLS. (1332)

VENDUTIE.

Op Donderdag den 30sten December a. s.

Bij ADAM & Co, in de stad, van 1 **soliede reiswagen**, **Paardentuig**, **tafelserviesen**, **aangemaakte** en **drooge verwen**, **Roode tafelwijn** in kisten van 4 douzijn, **Champagne wijn**, **Cognac**, **Provisien**, **Zwartsel** in vaten, **Kramerijen**, **ruwe drills**, **Groene shirting**, **Geele chits**, **Wagen-passement**, **Zeilgaren**, **IJzeren kar**, **Brandkast**, **Kantoor-meubels**, **Stellingen**, en hetgeen verder zal worden ten voorschijn gebragt. (1306)

SOERABAYA, 17 *December* 1858.

VENDUTIE.

In plaats van *Donderdag den 30sten December*, zal op *Vrijdag den 31sten December* 1858, ten 12 uur 's middags, ter plaatse aan de *Kaliemaas*, door de ondergeteekenden op publieke vendutie worden verkocht, het hun in eigendom toebehoorend ERF, en de daarop staande STEENEN met PANNEN GEDEKTE PAKHUIZEN, GEBOUWEN en LOODSEN, te weten.

1 Pakhuis lang 144 Eng. voeten, breed 30 Eng. voet.
1 „ „ „ „ „ „ „ „ „
1 „ „ „ „ „ „ „ „ „
1 „ platdak lang 135 Eng. voeten, breed 65 Eng. voeten.
1 Pakhuismeesterswoning lang 70 Eng. voeten, breed 50 Eng. voeten.

met de daaraan belendende loodsen, alles gelegen aan de Westzijde van de *Kaliemaas* alhier.

SOERABAYA, ADAM & CO.
16 *December* 1858. (1307)

VENDUTIE WEGENS VERTREK.

Na afloop der Vendutie aan het Marine Departement,

Op Vrijdag den 31 December a. s.

Ten huize van den Luitenant JACQUIER DE LOMPRET, *Kaliesossok No.* 2.

DOOR

L. W. VAN DER ZWAAN & CO.

van diverse MEUBELAIRE GOEDEREN als: TAFELS, STOELEN, LEDIKANTEN, HANG- EN STAANDE LAMPEN, en hetgeen verder te voorschijn zal worden gebragt. (1333)

VENDUTIE.

Op Vrijdag den 31sten December

Zullen aan de FABRIEK VOOR DE MARINE EN HET STOOMWEZEN openbaar worden verkocht, de aldaar te bezigtigen overtollige en onbruikbare MATERIALEN, GEREEDSCHAPPEN enz. van den inventaris, waaronder OUD YZER, ROOD BLADKOPER en VIJLEN.

De Direkteur der Fabriek,
(1274) D. L. WOLFSON.

De ondergeteekenden zullen in den loop dezer maand op Vendutie verkoopen:

ZES AANDEELEN, IEDER GROOT *ƒ* 2500.— in de commanditaire vennootschap, ter exploitatie van Stoomvaart in den Nederlandsch-Indischen archipel, onder de Directie van den Heer W. COPES DE VRIES.

Zijnde inmiddels ook uit de hand te koop.

(1293) ABEELEN, DENNISON & CO.

AANBESTEDING.

Op Zaturdag den 8sten Januarij 1859 des voormiddags ten 9 ure, zal ten kantore van den Hoofd-ingenieur, chef der 4e waterstaats afdeeling in het openbaar worden uitbesteed den overvoer van zes honderd duizend stuks metselsteenen van Soerabaya naar Banda.

De voorwaarden liggen ter lezing ten kantore voornoemd.

De Hoofd-Ingenieur, Chef der 4e Waterstaatsafdeeling.
Bij verhindering.
De Ingenieur 2e klasse bij s'lands
SOERABAYA, *Burgerlijke openbare werken,*
16 *Dec.* 1859. (1319) H. A. VAN ROSSEM.

VERTREK VAN STOOMSCHEPEN.

HET STOOMSCHIP BANIA,

KAPITEIN BOSCH.

Zal op *Vrijdag den* 2ten *dezer*, naar BATAVIA via SAMARANG vertrekken. Adres bij

De Agenten
(1329) B. KOPERSMIT & CO.

DE STOOMBOOT
KONINGIN DER NEDERLANDEN,

KAPITEIN E. LEWIS.

Zal op *Zaturdag den* 1*sten Januarij* 1859, naar SINGAPORE via SAMARANG en BATAVIA vertrekken. Voor vracht en passage adresseere men zich bij

De Agenten,
(1330) FRASER EATON & CO.

VERTREK VAN SCHEPEN.

VOOR PASSAGE NAAR NEDERLAND.

Wordt aangeboden het daarvoor speciaal ingerigt Klipper barkschip

SENIOR,

KAPITEIN K. L. SWART,

zullende vermoedelijk met primo Januarij van hier vertrekken.

Voor nadere informatien gelieve men zich te vervoegen bij den gezagvoerder in het *Marine-hotel*, of bij

De Agenten,
(1324) B. J. VAN ECK & CO.

VOOR PASSAGE NAAR NEDERLAND

Wordt aangeboden het daarvoor speciaal nieuw ingerigte Fregatschip

KAREL en HENRICUS,

Kapt. A. VAN DER GEER,

zullende vermoedelijk in den loop van *Januarij* van PASOEROEAN vertrekken.

Voor nadere informatiën gelieve men zich te vervoegen bij den Gezagvoerder in het MARINE HÔTEL of bij

De Agenten,
(1323) **B. J. VAN ECK & CO.**

Debiteuren en Crediteuren in den boedel van wijlen Mevrouw de weduwe A. C. DICKELMAN geboren *Kraijenhoff* worden verzocht binnen drie maanden aangifte of betaling te doen aan

PASOEROEAN, *De testamentaire Executeuren,*
den 15 *December* 1858. Wm. MAJOR.
(1303) G. H. ARENDSEN HEIN.

Debiteuren en Crediteuren in den boedel van wijlen de echtgenoote van THE BOENKE, worden verzocht om, *binnen drie maanden*, opgave of betaling te doen aan

SOERABAYA, THE BOENKE.
den 20*sten December* 1858. (1315)

DE LEESBIBLIOTHEEK
TE SOERABAYA

Is verplaatst in de *Societeitstraat* tegen over den Heer VAN RAALTEN.

Nieuwe FRANSCHE en HOLLANDSCHE LECTUUR aangekomen. (1310)

TE HUUR

Te aanvaarden met 1 Januarij 1859, HET HUIS, laatst bewoond door den Overste DE BRAAUW, bij de Hoofdwacht, te bevragen bij

(1320) **F. J. H. BAIJER.**

TE KOOP

Wegens vertrek in het laatst van deze maand.

EEN FRAAI ENGELSCH DRAAI-ORGEL, spelende DERTIG verschillende ariä's.

(1312) **J. Y. KINGDOM.**

WORDT GEVRAAGD

EEN LUCHTLEDIG TOESTEL, met eene PAN van 6, 6½ à 7 voeten diameter, benevens MACHINE met LUCHTPOMP zonder ketel. Adres letter IJ.

(1321) E. FUHRI & CO.

PAS ONTVANGEN,

EENE PARTIJ HOLLANDSCH ZEILDOEK.

(1328) Bij **B. H. KUIJPER.**

Diverse Soorten ROODE WIJN.
PUIKE MADERA op 1/1 en 1/2 fl.
KOEK in blik.
SAUCIJS DE BOULOGNE, véritable.
DIVERSE ZUREN.

VERDERS:

HAANTJES BIER, merk *Rendorp.*
VALKENBIER.
LANSBIER.
JOHN ALBERTIJ.
WITTE BRANDIJ, enz. enz. enz.

(1334) L. W. VAN DER ZWAAN & CO.

GLASRUITEN

Van 20 tot 40 Rijnl. duimen, na opgave der maat afgesneden te verkrijgen.

(1313) KARTHAUS & MELCHERS.

BOEKHANDEL E. FUHRI & CO.

PAS ONTVANGEN:

EENE UITGEBREIDE COLLECTIE VAN DE NIEUWSTE FRANSCHE ROMANS, *goedkoope uitgave.* (1304)

WORDT GEVRAAGD EEN SCHIP,

Voor het slepen van *twaalf laadbooten* of minder van *Grissee* naar *Batavia*; *tien* van 8 lasten en *twee* van 4 lasten.

Adres *La. A. postkantoor Grissee* (1327)

WISSELS OP NEDERLAND.

(1272) BIJ B. KOPERSMIT & CO.

237ste STAATS-LOTERIJ.

Per laatst aangekomen mail de loten vóór bovenstaande Loterij ontvangen zijnde, heeft de verzending aan H. H. Requiranten, die vooraf het geldswaardig bedrag ter onzer beschikking hadden gesteld, plaats gehad., terwijl nog enkele Nummers bij ons beschikbaar overblijven, tegen de volgende prijzen, als:

één heel lot. . . . . . *f* 100.
een half „ . . . . . . „ 50.
een vijfde „ . . . . . „ 20.
een tiende „ . . . . . „ 10.

De trekkingen dezer loterij, zijn in Nederland bepaald als volgt:

voor de eerste klasse 8, 9, 10 en 11 November.
„ „ tweede „ 22, 23, 24 en 25 „
„ „ derde „ 6, 7, 8 en 9 December.
„ „ vierde „ 20, 21, 22 en 23 „
en „ vijfde „ 3, 4, 5, 6, 11, 12, 13, 14, 18, 19, 20, 21, 25, 26, 27 en 28 Januarij, terwijl de 100 laatste nummers op Zaturdag den 29 Januarij zullen getrokken worden.

Geene verzending van loten kan plaats vinden zoo niet vooraf het geldswaardig bedrag ter onzer beschikking wordt gesteld.

SOERABAYA, E. FUHRI & CO.
13 *December* 1858. (1275)

LOGE DE VRIENDSCHAP.

RECEPTIE IN DEN TWEEDEN GRAAD.

Dingsdag 28 *December* 1858, 's avonds 7 uur, in *'t Loge gebouw.*

(1331) J. HAGEMAN, J. C. z.

VERTREKKENDE PERSONEN

Kapitein W. E. F. VAN HEEMSKERCK en familie naar Nederland. (1318)

SOERABAYA, den 23sten December 1858.

TELEGRAM.

Laatstleden maandag avond kwam te Batavia aan het stoomschip, medebrengende de per Landmail uit Europa verzondene brieven en nieuwsbladen, loopende uit Nederland tot den 8sten November ll.

Uit Nederland wordt geen politiek nieuws medegedeeld.

Aangaande de kolonisatieplannen verneemt men, dat de heer DE RUIJTER DE WILDT in persoon de leiding der kolonisatie op het eiland Boeroe zal op zich nemen, terwijl die op Borneo aan den gepensioneerden assistent resident DIELWART zal worden toebetrouwd.

Het geschil tusschen Frankrijk en Portugal, betrekkelijk het schip *Charles Georges*, dat onder toezigt van eenen Franschen ambtenaar zoogenaamde vrije negers aan boord had, in de wateren van Mosambique door de Portugesche autoriteiten in beslag genomen en naar Lissabon is opgezonden, is bijgelegd, zullende het Portugesche Gouvernement de gevorderde schadevergoeding betalen.

Men zegt dat het Engelsche Gouvernement heeft afgezien van de in bezitneming van Serawak.

De bekende reizigster Mev. Ida Pfeiffer is overleden.

HANDELSBERIGTEN.

Over het algemeen was de stemming des handels zeer kalm.

Koffij met beperkten omzet, ordinair Java blijft op 83 c.

Suiker stil en eenigzins dalende.

Thee vast.

Rijst steeds in gedrukte stemming.

Tabak, *Indigo* en *huiden* zonder handel.

Tin prijshoudend op *f* 72.

Arak iets levendiger.

Bindrotting beneden de laatste veilingsprijzen afgedaan.

In ons blad van 27 September l. l. No. 77 deelden wij mede dat er bij de gezamentlijke heeren suikerfabriekanten in deze residentie het voornemen bestond om den heer H. de Bruijn, hoofdingenieur in de vierde waterstaatsafdeeling een blijvend aandenken aan te bieden hunner erkentelijkheid, bij gelegenheid der voltooijing onder zijne leiding, der belangrijke waterwerken in deze residentie.

Dit rijke geschenk, in Nederland vervaardigd, en dezer dagen alhier aangebragt, bestaande in een zilveren tafel-koffij en theeservies, werd op laatstleden maandag aan den heer de Bruijn, op eene plegtige wijze ter handgesteld, in tegenwoordigheid van den heer Resident en van de beide heeren assistent-residenten te dezer hoofdplaatse, bij welke gelegenheid de heer Mr. C. Sandenbergh Matthiessen, op de hem eigene welsprekende wijze, het woord voerde en door den heer de Bruijn, in treffende bewoordingen beantwoord werd.

De heer de Bruijn staat op het punt om deze kolonie, tot herstel zijne gezondheid, tijdelijk te verlaten. Wij deelen van harte in den algemeen geuitten wensch, dat de verdienstelijke ambtenaar, die in de laatste dagen, behalven het koninklijk eereblijk, zoo vele bewijzen van de sijmpathie zijner medeburgers heeft mogen ondervinden, het doel zijner reize naar het vaderland moge bereiken, dat hem lust en krachten mogen worden geschonken om in den wetenschappelijken werkkring, waarin hij zich tot dus verre zoo verdienstelijk heeft betoond, terugte keeren en zijne uitstekende begaafdheden bij voortduring toe te wijden aan het welzijn en den bloei van deze kolonie.

De *Javasche Courant* van 18 dezer bevat een nieuw Reglement op de zeebrieven en jaarpassen in Nederlandsch Indië. (Staatsblad No. 134.)

Zij bevat eveneens:

Bepalingen omtrent het ondergaan der straffen van gevangenis voor meer dan drie maanden, den kruiwagen of het tuchthuis, opgelegd aan inlandsche schepelingen, dienstdoende aan boord van, in Ned. Indië gestationeerde oorlogs vaartuigen. (Staatsblad No. 135.)

JONGENS WEEZEN-INRIGTING TE SOERABAYA.

Bedrag der inschrijvingen tot en met den 5den December 1858.

GULDENS EN CENTEN.

WAAR INGESCHREVEN.	In Eens.								's Jaars.				
	VAN 2000	VAN 1000	VAN 500	VAN 100 TOT 500	VAN MINDER DAN 100		TOTAAL.		VOOR A.	VOOR B.		TOTAAL.
Transport . .	4000	3000	8500	11125	3653	50	30278	50	1879	12705	50	14585
BANJOEMAAS	„	„	„	„	50		50		„	5		5
SOERABAYA . .	„	„	„	600	„		600		„	240		240
BEZOEKIE . .	„	„	500	„	„		500		„	„		„
PROBOLINGO.	„	„	500	300	175		975		„	170		170
TOTAAL. .	4000	3000	9500	12025	3878	50	32403	50	1879	13120	50	15000

SOERABAYA, *den 6den December* 1858.

J. C. REIJNST.

NEDERLAND.

Dezer dagen is eene schroefstoomboot van Greenwich vertrokken, met eenen telegraafkabel aan boord, die bestemd is om van Harwich en Suffolk naar Zandvoort in Holland gelegd te worden. — Deze kabel is de zwaarste die tot nu toe wes gemaakt. — Zij bevat vier geleiddraden, is 140 Eng. mijlen lang en weegt ongeveer 700 last, zoodat zij in verhouding tienmaal zoo zwaar is als de telegraafkabel die tusschen Ierland en Amerika ligt.

RUSLAND.

Als een bewijs van verregaande misbruiken in de Russische takken van administratie wordt uit Petersburg gemeld, dat bij eene officiele opmeting, welke onlangs heeft plaats gehad tusschen Moscou en Petersburg, is gebleken, dat die stien 519 wersten van elkander verwijderd zijn, en niet 67 wersten, zooals tot dus verre was aangenomen. De spoorweg naar Moscou is op kosten van den staat aangelegd die eene lengte van 648 kilometers heeft betaald, en alzoo ca. 22 millioen guldens te veel. De genoemde spoorwegs geëxploiteerd door eene Amerikaansche compagnie, welke op hare beurt de prijzen van vervoer tegen 648 kiloeters berekend en op die wijze buitensporige winsten erkregen heeft, ten koste van den staat, de reizigers eiden handel. De weg is door palen afgedeeld, welke zidanig zijn geplaatst, dat 88 wersten meer worden geteld, dan er werkelijk zijn. Keizer Alexander moet niet weinig verstoord zijn over deze ongehoorde bedriegerij, doch vooits zeer hooggeplaatste personen daarbij kunnen zijn betrokken, zal bij, bij het opsporen der schuldigen, met de meeste omzigtigheid moeten te werk gaan.

AMERIKA.

De *Sun* meldt dat de heeren Cartier, eerste minister van Canada, Ross, president van den raad, en Golt, inspecteur-generaal, te Liverpool zijn aangekomen. Deze heeren zullen eenige weken in Engeland blijven om met het gouvernement de kwestie te behandelen van de foederale vereeniging van de provinciën in Noord-Amerika en van den ijzeren spoorweg, die, ter lengte van 1,300 mijlen zou aangelegd worden tusschen Halifax en de westelijkste punt van Opper Canada. Men zegt dat de genoemde heeren aan sir. Bulwer Lytton insgelijks een plan zullen voorleggen van een spoorweg, die door Columbia zoude loopen. Hoe meer dit ontwerp onderzocht wordt, hoe meer men tot de noodzakelijkheid van de uitvoering komt. Het met China gesloten verdrag opent dan handel zulk een ruime baan, dat, Groot-Brittannië er ten spoedigste op bedacht moet zijn, zich den toegang tot dat onmetelijke rijk te openen, zonder hetwelk ook onze handel van Rusland zou afhangen, even als zulks met onze communicatiën het geval zou zijn. Langs dezen nieuwen weg zou de communicatie tusschen Londen en Vancouver veertien dagen, en die tusschen Londen en Hong-Kong of Australië zeven en twintig dagen vorderen.

— De Vereenigde Staten hebben een politieken agent, die tevens met de belangen van den handel belast zal zijn, voor de rivier Amoer benoemd, welke rivier thans de grensscheiding tusschen China en Rusland uitmaakt. Deze rivier is bevaarbaar in geheel Oostelijk Siberië, tot bijna halverwege St. Petersburg, en haar monding wordt beschermd door het eiland Saghalin.

Door middel van deze rivier heeft Rusland een gemakkelijken weg naar Japan en de Geele zee. Zij wordt reeds door stoombooten bevaren, en kan tot een zeer levendigen handel dienstig zijn. Gedurende den oorlog in de Krim heeft een russische vloot de engelsche eskaders kunnen ontwijken door de Amoer op te varen.

DE SCHIPBREUK DER AUSTRIA.

Omtrent het ongelukkige lot van de *Austria* zijn uitvoerige berigten van eenige der geredde personen. Gelijk reeds gemeld is, zijn van de 538 personen, die zich aan boord bevonden, voor zoo ver tot nu toe bekend is, slechts 67 gered. Van de vermiste 471 kunnen in het gunstigste geval, eenige weinige door eene Noorweegsche bark in veiligheid gebragt zijn. Een der passagiers, de policie-inspecteur, Charles Brews, die met eene zending der Engelsche regering zich op weg naar Britsch-Columbia bevond, heeft het uitvoerigste berigt van deze scheepsramp geleverd. Wij laten het hier volgen: Den 12den Sept. was het weder gunstiger geworden en den 13den legden wij 11 knoopen in het uur af, zoodat wij allen hoopten den 18den New-York te bereiken. Ten 2 ure 's namiddags stond ik op het halfdek, toen ik eene dikke rookkolom uit een der ingangen van het tusschendek naar boven zag stijgen. Tegelijk snelden eenige vrouwen onder het geroep: *Het schip brandt! Wat zal er van ons worden!* op het dek. De snelheid der machine werd nu tot op de helft verminderd, en zoo zette het schip zijn koers voort, tot het kruidmagazijn sprong, waaruit ik opmaak, dat de machinisten reeds terstond zijn gestikt. Ik begaf mij van het halfdek naar het midden van het schip toen ik bespeurde dat de vlammen reeds uit de opening van het middendek sloegen, en daar de boot tegen den wind opstoomde, nam de brand snel in hevigheid toe. Hierop ging ik naar den man aan het roer en verzocht hem de zijde van het schip in den wind te wenden. Hij verstond mij echter niet, daar hij een Duitscher uit Hamburg was en eerst door middel van een anderen Duitscher kon ik mij aan hem verstaanbaar maken. Ik zag ongeveer omstreeks dezen tijd dat eenige personen eene boot van het halfdek afieten. Wat van die boot werd, weet ik niet, doch ik onderstel, dat zij onder den schroef verbrijzeld werd. Ik hielp daarop eene boot aan stuurboordzijde los maken, doch te naauwernood hadden wij die buiten het schip gebragt of er wierpen zich zoovele personen in, dat zij omsloeg en al de zich daarin bevindende in zee vielen, behalve drie, die zich aan de boot vastklemden. Wij bragten een touw uit en haalden een persoon op, die bleek de hofmees ter te zijn. Een ander, die wij ook wilden ophalen, werd door het touw gewurgd. Het vuur werd thans zoo hevig, dat verdere pogingen tot redding van de personen, die zich in de omgeslagen boot hadden bevonden, onmogelijk waren. Al de passagiers der eerste klasse, met uitzondering van eenige heeren, die in de rookkamer gestikt moeten zijn, hadden op het achterdek de wijk genomen. Derwaarts hadden zich ook vele passagiers der tweede klasse begeven, terwijl de overige door het vuur in hunne kajuit opgesloten bleven, en slechts weinigen kon men door den luchtkoker naar boven halen. De laatste op deze wijze geredde, eene vrouw, verklaarde dat bereids zes personen beneden gestikt waren. Thans eerst bemerkten wij dat het schip weder bij den wind gedraaid was en dat daardoor de vlammen naar het halfdek terug gedreven werden. Het gedrang was zoo groot, dat ik het stuurrad niet kon bereiken, doch ik vernam dat de man die aan het roer stond, zijn post had verlaten en het schip dus aan wind en golven was overgeleverd. Het tooneel op het dek was onbeschrijfelijk hartverscheurend. Alles drong en schreeuwde, mannen riepen om hunne vrouwen, vrouwen om hunne mannen en kinderen; eenigen waren als door den schrik verlamd; anderen gingen te werk als waanzinnigen en slechts weinige behielden hunne tegenwoordigheid van geest. Middelerwijl drongen de vlammen zoo ver vooruit, dat eenige, om daaraan te ontkomen over boord sprongen en daaronder bloedverwanten, die elkander vastgekneld houdende, den dood in de golven zochten. Twee meisjes welke men voor zusters hield, sprongen op die wijze in zee. Een Hongaar met zeven kinderen, waaronder vier meisjes, bewoog zijne vrouw in zee te springen; liet hen de een na den ander zich in de golven storten en volgde hen, zijn jongste kind in de armen houdende. Ik zelf stond gedurende dien tijd buiten de verschansing en hoog mij naar buiten om de vlammen te ontgaan, waarbij ik mij aan de davids (vooruitspringende balken om de booten in zee te laten) vasthield. Eene omgeslagen boot, welke nog aan een touw aan de stoomboot hing, dreef onder mij langs het schip en aan het touw hield zich een man vastgeklemd. Over dezen man heen — hij wilde mij niet vol-

gen — liet ik mij tot aan de boot zakken en sneed het touw met mijn pennemes door. Te naauwernood was de boot los geraakt, of zij dreef in weerwil van mijne krachtsinspanningen, tegen den schroef der stoomboot en sloeg om. Mij bleef niets anders over dan mijn heil in het zwemmen te zoeken, doch toen ik achter de omgeslagen boot weder boven water kwam, bespeurde ik aan mijne zijde eene andere boot, die mede gekanteld was. Doordien ik mij er aan vastklemde en door een daartegen slaande golf, rigte de boot zich weder, doch zij was vol water en daar de riemen weggespoeld waren, had ik om het vaartuig voort te stuwen niets anders dan eenige latten, die los aan de zijden der boot gespijkerd waren. Van de stoomboot was ik toen reeds een ¼ mijl verwijderd, doch ik kon vrij duidelijk zien hoe mannen en vrouwen, de laatste met brandende kleederen, van het achterdek in het water sprongen. De hoogte van het achterdek tot op de oppervlakte van het water bedroeg 20 voet. Een half uur later was niemand meer op het schip te zien. Ik roeide het schip na en nam een Duitscher die in zee rondzwom op, en die mij als nu hielp roeijen. Na eenigen tijd geroeid te hebben, zagen wij een zeil naderen. Het was de Fransche bark *Maurice* kapt. Ernest Renaud, van Nantes. Ten half zeven ure, — ik had vijf uren in de boot rondgezworven, — werd ik door het Fransche schip opgenomen, dat toen reeds 40 anderen geredden aan boord had. De meesten hadden zich aan de boegspriet van de *Austria* vastgeklemd en werden van daar gered; slechts weinige waren uit zee opgevischt. Ongeveer ten acht uur naderde een der ijzeren booten met ongeveer 23 personen, waaronder 2 officieren en later werden nog 3 a 4 passagiers, die op een stukgeslagen boot dreven, gered. Van de geredden waren verscheidene, waaronder drie vrouwen, vrij erg gebrand. Kapt. Renaud behandelde ons zeer liefdelijk, bewees aan de geredden alle mogelijke diensten en verbond de wonden der gekwetsten met de meeste zorg. Tijdens den brand had ik niet een enkelen der scheepsofficieren gezien, en ben zeker dat geen hunner en ook geen der bemanning zich op het achterdek bevonden, met uitzondering van den man aan het roer, die echter ook spoedig zijn post verliet. Toen de kapitein, zoo verhalen anderen, den brand vernam, sprong hij blootshoofds op het dek en de vlammen ziende, riep hij uit: Wij zijn allen verloren! Daarop beproefde hij om eene boot los te maken; deze sloeg om, hij zelf viel in het water en werd niet meer gezien. In dezelfde boot bevond zich de vierde stuurman; ook deze verdronk waarschijnlijk, want de boot werd tegen de schroef verbrijzeld en slechts drie of vier personen, die zich aan de stukken vastklampten, werden naar men zegt, later door de *Maurice* opgevischt. In een der ijzeren booten waren 33 personen bijeen, doch zij sloeg verscheidene malen om, zoodat ten slotte slechts 23 personen de *Maurice* bereikten, gelijk hierboven reeds is medegedeeld. In het geheel waren dus gedurende dien nacht 67 personen aan boord van gemeld vaartuig opgenomen. Den volgenden morgen was een Noorweegsche bark de afgebrande stoomboot genaderd; mogelijk dat deze nog eenige lieden gered heeft. Tegen 2 ure 's namiddags ontmoeten wij de *Lotus*, kapt. Treffry, van Yarmouth naar Halifax bestemd. Daar er mij veel aan gelegen lag spoedig het Britsch gebied te bereiken, nam de kapitein mij op zijn schip over. Hij was ook bereid al de Amerikanen aan boord te nemen, doch de aandrang van vreemdelingen naar de boot was zoo groot, dat slechts 11 personen en daaronder nog verscheidene vreemden opgenomen konden worden. De brand was door de onachtzaamheid van eenige der bemanning ontstaan. De kapitein en de doctor hadden het namelijk raadzaam geoordeeld, het tusschendek met brandende teer te berooken en de bootsman zoude dit onder toezigt van den vierden officier bewerkstelligen. Tot dat einde maakte hij het einde van een ketting heet, om dit in de teer te doopen en zoodoende de berooking te verrigten. Doch de ketting was gloeijend geworden zoodat de bootsman dien niet meer kon vasthouden. De ketting viel op het dek en stak dit in brand. Tot overmaat van ramp viel de ketel met teer om en eene seconde later sloegen de vlammen naar alle zijden uit. Er werden zwakke pogingen tot blussching in het werk gesteld, doch er waren geene voldoende bluschmiddelen bij de hand. De aan het gevaar ontkomen passagiers konden niets dan de kleederen die zij aan het lijf hadden, redden en deze zijn in de meeste gevallen gescheurd of verbrand. Buitendien behelzen de bladen nog een berigt omtrent deze ramp van een anderen geredde, een Duitscher, Glaubenskiee genaamd, dat echter niet zoo uitvoerig is als het bovenstaande doch daarmede overigens overeenkomt.

De Heer William Fraser zegt in een aan den *Globe* toegezonden brief ter verdediging van kapt. Heijdtman, dat deze officier blijkens eene in de vorige zitting van het parlement gedane verklaring bij gelegenheid eener motie van kolonel Sykes, de meeste vastberadenheid heeft aan den dag gelegd, toen de *Austria*, in den herfst van het vorig jaar met troepen naar Indie bestemd zijnde, door een verschrikkelijken storm werd beloopen. Men verwachtte elk oogenblik den ondergang van het schip, en een ieder verliet zijn post en gaf zich aan wanhoop over, toen kapt. Heydtman met eene pistool in de hand allen tot hunnen pligt terug dreef en zoodoende volk en vaartuig redde. Schrijver gelooft, dat bij het vergaan van de *Austria* de kapt. over boord zal zijn gedrongen en niet zijn gesprongen, omdat het schip geene borstwering, maar slechts eene enkele ijzeren leuning had.

NEDERLAND EN ZIJNE REGTEN IN INDIE.

Vervolg.

De gebeurtenissen, die op het einde der vorige eeuw de wereld beroerden, hadden onder anderen ten gevolge, dat de innige betrekkingen, welke zoo lang tusschen Nederland en Groot-Brittannie hadden bestaan, werden afgebroken; en, indien het eerste door verscheiden wapenfeiten toonen mogt, dat het nog niet van den voorvaderlijken roem vervreemd was, zoo ondervond het nogtans, van de Engelsche zijde, in den loop der gebeurtenissen, de gevoeligste verliezen in zijne kolonien en handel, en van de Fransche zijde, de zwaarste nadeelen door het bekende continentaal systema, dat vooral Nederland moest treffen, daar het geheel tegen zijne vrije handelsbeweging en gewoonten streed.

En geene geringe verliezen waren het, die het van 1783 tot 1812 in de Indien en elders leed, de stad Negapatnam met al hare onderhoorigheden op de kust van Coromandel; zijne bezittingen op de kusten van Malabar, Bengalen, Malakka, de Molukken, Ceylon, een eiland waarvan de rijke hulpbronnen thans meer dan ooit door Engeland gewaardeerd worden, en dat de Heer Schimmelpenninck, tot zijn innig leedwezen, ons niet weder kan doen teruggeven; de Kaap de Goede Hoop, dat, zoo eenige volkplanting, Nederland na aan het hart lag en alwaar de Nederlandsche overleveringen onuitwischbaar blijven; eindelijk moest in 1811 Java van het moederland afgesneden, en zonder voldoende middelen ter verdediging, ofschoon niet dan na kloeken wederstand, voor de Engelsche magt zwichten.

De man, die laatstgemelde onderneming had aangeraden en volvoerd, en ten dank hiervoor, met het opperbestuur van die allergewigtigste onzer kolonien werd bekleed, was sir Stamford Raffles, een man, voorzeker, van ongemeene geestkracht, en die er onbezweken op uit was, kunsten en wetenschappen in die gewesten te bevorderen, maar die, als wij hem onpartijdig dezen lof geven, door Nederlanders met grond als de aanleiding wordt beschouwd van de moeijelijkheden, die nu en dan op nieuw tusschen de beide volken zijn opgekomen, ofschoon die gelukkig tot dus verre door wederkeerige behoedzaamheid en soms zeer vergedreven inschikkelijkheid van de Nederlandsche zijde, nooit tot zoodanige uitersten zijn overgeslagen, als welke blijkbaar in den geest van Raffles, zijne opvolgers en geestverwanten lagen. Die gewezen landvoogd toch was door een blinden haat tegen al wat Nederlandsch heette, gedreven, en zocht dezen landaard in en buiten Indiën gedurig te dwarsboomen, in verdenking te brengen en van de donkerste zijde voor te stellen. In een verleden jaar uitgekomen werk is het bewind van Sir Stamford Raffles met de meeste onpartijdigheid beschreven; wij behoeven er dus niet bij stil te staan; men kan daaruit ervaren, hoe de uitnemende eigenschappen van dien Brit ontsierd werden door zijne ook openlijk in zijne brieven beleden staatkunde, om den Nederlanders den voet dwars te zetten, zelfs nadat deze volgens de verdragen hunne kolonien hadden teruggekregen (met uitzondering van dit altoos aanzienlijke gedeelte daarvan, dat afgestaan moest worden, waartegen gedeeltelijk ook de vereeniging van Nederland en Belgie werd in schatting gebragt). Men kan uit opgemeld werk en andere leeren, hoe onwillig de landvoogd was, in spijt der verdragen, de Indische bezittingen die aan Nederland moesten terugkeeren, over te dragen; wat moeijelijkheden al voor de Nederlandsche overheden met die overdragt gepaard gingen, en in welken staat die bezittingen zich bevonden, die wel verre van der Engelsche Compagnie ten voordeele te hebben gestrekt, eensdeels ten gevolge van heroïke maatregelen, anderdeels door de verwaarloozing van wegen en gebouwen, jaar op jaar met te korten te worstelen hadden.

„I will check the Dutch",} dat was de schering en inslag van het drijven van den gewezen landvoogd, nadat deze in Europa was teruggekeerd. en ook nadat hij weder als Britsch resident naar Benkoelen was gezonden. „Java en de Molukken, met Macasser, of Celebes, is al wat strikt genomen aan de Nederlanders moet gelaten worden. Banca is hun voortaan niets meer waard." Zoo schreef hij in 1820; zijne uitvallen tegen de Nederlanders worden op elke bladzijde van zijne werken gevonden, en hij is zoo welwillend te erkennen, „dat hij toch welligt wat te ver in zijne vooroordeelen tegen hen gaat, als hij de Mooren boven de Nederlanders scheen te hebben gesteld"!! En zoover ging zijn haat; dat hij, als bewinds en Engelschman, ongaarne zijne landvoogdij opgaf, het is te begrijpen; maar de letter der verdragen was daar die het gebood, en die letter was niet onregtvaardig ten opzigte van Engeland. Wij staan hierbij even stil, omdat de *Times* dezer dagen ook nog zoo breed uitgemeten heeft de teruggave van de kolonien ook aan Nederland. Vooreerst waren die bezittingen, voor een gedeelte uitdrukkelijk maar tijdelijk, bij wege van bescherming in bezit genomen, zoo lang namelijk Nederland onder vreemden scepter bukte, iets hetgeen het met grootere rijken gemeen had; ten andere waren aanzienlijke bezittingen, zoowel op het vaste land van Indie, als eilanden, vroeger en later aan Engeland verbleven, en begrepen zijne staatslieden te regt, dat men, terwijl men het Europesche evenwigt door aanhechtingen aan en vergrootingen van verschillende rijken op vasten voet poogde te regelen, niets bilijker en regtvaardiger was, dan dat Nederland althans een goed deel van zijne voor den oorlog bezetene volkplantingen terugbekwam. En had het daarop geene aanspraak jegens Engeland en jegens Europa door zijn gedrag in beslissende dagen! Nederland hernam zijne zelfstandigheid in 1813. Zwedens Kroonprins, aan het hoofd van een legercorps, verklaarde het volmondig: „De Nederlandsche natie heeft meer dan eenige andere natie gedaan, want zij heeft het juk afgeworpen, zonder de legermagt der bondgenooten af te wachten." De generaal Bulow zeide mede in November 1813 „dat de ommekeer van zaken in Nederland den bondgenooten zoo veel waard was als een welgeslaagde veldtogt," Zij, die soms in Engeland al die feiten vergeten, die met minachting op Nederland nederzien en het zoo gaarne als een nietsbeteekend „staatje" afschilderen, mogen zich de lessen der geschiedenis herinneren, en zij kunnen het, want ze zijn ook door Engelschen geboekstaafd. Men herinnere zich de werkelijk groote diensten, door Nederland in 1813 en later aan de zaak der bondgenooten bewezen, aan de gevaren, waaraan het, bij terugslag der gebeurtenissen, het eerste bloot stond; men herinnere zich wat al bloed en schatten aan Engeland de bevrijding van Portugal en Spanje en Duitschland gekost heeft, terwijl de bevrijding van Nederland, als onafhankelijke staat, uit eigene beweging plaats greep, zonder dat het Engeland iets kostte, maar het er de grootste voordeelen van ondervond; en dan zal de bedoelde teruggave aan Nederland billijk en regtvaardig voorkomen. Wij brengen hulde aan die daad van nationale eerlijkheid; gelijk wij den geest van verzoening en op prijsstelling van goede betrekking tusschen beide landen, die bij het verdrag van 1824 heeft voorgezeten, op prijs stellen; maar juist daarom deelen wij ook het gevoelen van hen, die steeds de bemoeijelijkende handelingen en de nijd en haat ademende taal van Sir Stamford Raffles hebben misprezen, waarin men, wij herhalen het, de kiemen van de latere opgekomen beweringen en bezwaren moet zoeken.

Java en verscheidene andere bezittingen kwamen dan eindelijk weder aan hunne vroegere bezitters terug; de hoofdzetel van het Neêrlandsch Indisch rijk werd weder Java met naburige kusten en de Moluksche eilanden; de hoofdzetel van het Britsch Indisch gezag werd toen bepaaldelijk Hindostan en het Schiereiland van Indie. „Maar eenige andere bezittingen waren overgebleven aan de Engelschen in onze buurt (zegt de graaf van Hogendorp), en eenige andere bezittingen waren ons overgebleven in de buurt der Engelschen. Alreeds bij het verdrag van 13 Augustus 1814, waren er eenige ruilingen gedaan, ten einde te voorzien in de zwarigheden, uit die omstandigheden te verwachten. Wij stonden Cochin op de kust van Malabar aan Engeland af, tegen het eiland Banca op de kust van Sumatra. Deze ruiling was gegrond op een zeer eenvoudig beginsel, namelijk, *dat ieder rijk zijne bezittingen zoo veel mogelijk bij elkander moest houden.* Op dat zelfde beginsel is voortgewerkt bij het nieuwe verdrag (van 1824). Het is, als het ware *eene regeling van de grenzen tusschen naburige mogendheden.* Ongeregelde grenzen geven eene gedurige aanleiding tot klagten en oneenigheden, en daarvan hadden wij in Oost-Indie reeds veel gehoord in de laatstverloopene jaren.

En hoe waren die oneenigheden ontstaan, aan welke zijde waren die te wijten?

Ondergeschikte agenten, door te ver gedreven ijver aangespoord of handelende naar de opzetting, in de woorden van den resident van Benkoelen gelegen, belemmerden de meest welwillende gevoelens van de beide regeringen. Daarvan had men de blijken maar al te zeer in de verwijderde bezittingen, die minder aan den dadelijken invloed der oppergezagvoerders onderworpen waren, in een tijd nog van overgang als het ware van een hardnekkigen krijg en een onverwachten vrede.

Verwijten, beschuldigingen werden ook tegen Nederland en zijne koloniale en handelsstaatkunde opeengestapeld, en men zag in de moeijelijkheden om Bencoelen en nog zoo veel te behouden of te verwerven, zoo vele bewijzen van die onzalige zucht om verdeeldheid levendig te houden, strijdig met de beteekenis van de aangegane verbindtenissen. De Engelsche onderhandelaren van het verdrag van 1824 waren dan ook gedrongen in hunne nota zelve te erkennen: „dat de oneenigheden, welke aanleiding gaven tot de tegenwoordige onderhandeling, van dien aard zijn, „dat zij moeijelijk door stellige voorschriften zijn bij te „leggen; — dat zij voor een groot gedeelte haar bestaan „verschuldigd zijn aan naijver en verdenking, voortspruiten „*uit handelingen van ondergeschikte ambtenaren*, zoodat ze „alleen door de gouvernementen zelve dienden te worden „uit den weg geruimd, door eene rondborstige verklaring „hunner voornemens en een gemeen overleg ten aanzien der te volgen beginselen.

De Britsche regering keurde dan ook de onderhandelingen af, die het ten uitvoer brengen der conventie van Augustus hadden vertraagd en een der Britsche onderhandelaars, zag zich bij behandeling van het tractaat, in het Parlement, in 1824, gedrongen de volgende hoogstmerkwaardige woorden te spreken:

„Ten einde in staat te wezen een juist oordeel te vellen betreffende de onderhandelingen, die hadden plaats gehad, is het noodig den toestand te herinneren, waarin de Nederlanders met opzigt tot de Oost Indische bezittingen geplaatst waren bij den jongsten algemeenen vrede. Op dat tijdstip werden al de bezittingen, die gedurende den oorlog op de Nederlanders genomen waren, hun teruggegeven. Ik ben thans niet geroepen over het al of niet staatkundige of doeltreffende van dien maatregel te spreken; maar, mogt het vereischt worden, dan geloof ik wel bij magte te zijn aan te toonen, dat onder de omstandigheden van den tijd het belang van dit land het medebragt den Nederlanders niet te hard te vallen. Doch voor het tegenwoordige doel is het voldoende het feit te vermelden, en tevens dat de verdragen, waarbij de Indische bezittingen aan Nederland werden teruggegeven, de eenstemmige goedkeuring van het parlement mogten verwerven. In dezen staat bevonden zich de zaken, toen ik in 1816 met het voorzitterschap van den raad van controle werd bekleed. Op dat oogenblik waren vele bepalingen der verdragen slechts op den weg van uitvoering, en vele anderen waren niet duidelijk of bepaaldelijk verklaard, zoodat er vele punten tusschen dit land en Nederland ter overweging openbleven. Ongelukkiglijk gebeurde het dat aan eene zijde door de natuurlijke drift om het gezag te herkrijgen van bezittingen waaruit men door geweld verdreven was en aan de andere zijde door de niet minder natuurlijke traagheid in eene zaak van zoo grooten omvang om die bezitting op te geven er uitstellen plaats grepen, zwarigheden opkwamen en tusschen de agenten van beide zijden een geest van wrevel werd gaande gemaakt, welke groot beleid en behoedzaamheid vorderden, om te beletten, dat die tot onaangename gevolgen leidde. Deze ongelegenheid was grootelijks veroorzaakt door het gedrag van de ondergeschikte agenten der O. I. Compagnie, *die verder gingen dan zij in het minste het regt hadden te doen.* Zij veroorloofden zich de staatkunde te betwijfelen van de verdragen, waarbij de bezittingen aan de Nederlanders zijn terug gegeven en zij zagen er meer naar uit, om datgene, wat zij als eene dwaling in die verslagen beschouwden te verbeteren, dan wel om die bepalingen uit te voeren. Ik wil gaarne toegeven, dat de dienaren der Compagnie door vaderlandsliefde, fierheid en edelmoedige gevoelens gedreven kunnen zijn, maar wanneer agenten op eenen afstand van hun gouvernement geplaatst, de bedoelingen vergeten of verzaken tot wier bereiking zij benoemd zijn, dan leggen zij der regering de noodzakelijkheid op, òf om ze tot het uiterste en met alle ongelegenheden van dien te ondersteunen, òf wel hunne handelingen

voor goed te *desavoueren.* Ik neem het niet ruim als ik stel, dat in den loop van 1816 en 1817 niet minder dan een half dozijn verdragen werden aangegaan door de personen, die ik hier op het oog heb, *en die ook niet de minste schaduw van eenig voorschrift ten dien einde hadden.* Ik achtte het mijn pligt der Oost-Indische Compagnie kennis te geven, dat de kroon hare goedkeuring aan al die tractaten zou onthouden. Omstreeks denzelfden tijd werden bij herhaling vertoogen bij mij ingeleverd, wegens de kwellende en baatzuchtige neiging, welke de Nederlandsche overheden aan den dag zouden leggen en over de begeerte, waardoor zij zich zouden laten vervoeren om de Engelschen uit den handel van Indiën te drijven en het uitsluitend bezit daarvan voor zich zelven te houden. Gelijk mijn pligt medebragt, heb ik er onafgebroken op gestaan, dat een bepaald feit van dien aard aan mij zou worden aangewezen, opdat ik het ter kennisse van de Nederlandsche regering zou kunnen brengen en deze het zou kunnen desavoueren. *Aan mijn verzoek evenwel, hoe menigwerf herhaald, is nooit voldaan.* Ik kon nooit anders verwerven dan *algemeene bewoordingen* over de baatzuchtige neiging der Nederlanders en over hun besluit, dat wij geen zeil meer in die zeeën zouden hebben. *Vergeefs vroeg ik om de vermelding van feiten* en al wat ik kon verwerven, was eene duistere toespeling op hetgeen twee eeuwen geleden gebeurd was op Amboina. Aan den anderen kant ontving ik klagten van de Nederlandsche Regering over de traagheid der Britsche agenten en over hunne zucht om hun land schadeloos te stellen voor de teruggave van grondgebied, welke hun gouvernement had gedaan. Zeer ongelukkiglijk had op dien tijd toen ook de benoeming plaats van een man die, in een opzigt zeer uitstekend was en die den grootsten ijver en bekwaamheid als landvoogd van Java had aan dag gelegd, (de gouverneur Raffles), die als resident naar Bencoelen werd gezonden. Op eene of andere wijze werd die nederige naam van resident, die niets anders meer in zich besloot dan een oppertoezigt over de pepercultuur, veranderd in den luidklinkenden titel van „luitenant gouverneur van Bencoelen." De Nederlandsche regering werd over die omstandigheid bekommerd en verbeeldde zich, dat de Engelschen voornemens waren Sumatra tot den zetel van een gouvernement te maken over de eilanden, gelijk in magt als dat hetwelk zij op het vaste land van Indie bezitten. Aldus kwamen wrevel en onaangename gevoelens tusschen twee natien op, wier beste staatkunde het is met elkander op vriendschappelijken voet te blijven."

Na deze zoo onpartijdige uiteenzetting van de omstandigheden die eene bepaalde regeling wenschelijk maakten, behoeven wij over den toestand van vóór het tractaat van 1824 wel niets meer te zeggen: Zooveel blijkt uit de rede van den Heer Canning, dat het verdrag van 1814 medebragt, dat al de bezittingen die Nederland vóór den oorlog had bezeten, aan hetzelve moesten zijn teruggekomen en dat het de vertragingen en ongegronde beschuldigingen van door het Britsche gouvernement self gedesavoueerde agenten waren, die deze volkomen teruggave beknibbelden en belemmerden. Toen, gelijk nu, waren het algemeene bewoordingen en verdenkingen, maar geene bepaalde feiten die den toets van het onderzoek konden doorstaan, die men aan Nederland tegenwierp, en het zal niet moeijelijk vallen aan te toonen, welk ruim aandeel de Engelsche handel en nijverheid in Neêrlandsch Indie sedert heeft behouden. Is ditzelfde te zeggen van de Nederlandsche vaart op Britsch-Indie?

(Wordt vervolgd.)

GEBOORTEN, HUWELIJKEN EN STERFGEVALLEN.

Bevallen:

E. A. des Amorie van der Hoeven geb. Peter, D. Macao 1 Nov. A. C. E. Donleben geb. Michiels, D. Serang 1 Dec. — A. Kruijsboom geb. Rappa, Z. Riouw 23 Nov. — C. Doorman geb. van Thiel, Z. Willem I 26 Nov.— J A. W. Sieburgh geb. Potter, Z. Cheribon 8 Dec.— A. M. L. Brocx geb. Briët, Z. Tjilatjap 8 Dec. A. J. Johannes geb. van den Worm, Z. Samarang 15 Dec. — De echtgenoote van Jonkhr. C. J. Bloijs van Treslong, D. Sourabaya 13 Dec.

Getrouwd:

E. J. Valckenaar met J. S. J. Timmermans, Batavia 8 Dec. — Dr. F. Engelken met C. van der Kasteele, Souracarta 8 Dec. — J. V. Kriesfeld met J. E. A. L. Bode, Fort de Koek 27 Nov. J. C. Loman met de weduwe A. van der Vlist, Ambarawa 4 Dec. J. A. Th. Friedlander met H. L. J. Lotz, Sourabaija 15 Dec.

Overleden:

B. Leitz, off. van gez. 3 kl. Batavia 27 Nov. — H. E. Hoffman 5 j. Padang 16 Nov. — A. M. Cobet geb. Mouton, 26 j. Padang 24 Nov. — Het Zoontje van J Quarles van Ufford, 1½ j. Sindang Laut 7 Dec.

VERTREKKENDE PERSONEN.

R. J. W. P. P. A. Rauws. — J. Cantz. — J. B. Malherbe en echtgenoote. — W. F. van Ommeren. B. A. de Quaij en familie.

SCHEEPSBERIGTEN.

Aangekomen Schepen te Soerabaya.

Datum		*Vlag*	*Namen der Schepen*	*Gezagvoerders*	*Van*
Dec.	20	Ned. Ind.	Abdool Hassim.	Said Alie bin Aloei Alhabassij.	Batavia.
"	—	" "	Fathal Hair.	Said Abdulla bin Said Bahazoan.	Samarang.
"	—	Nederlandsche	Gerardus.	J. J. Kilian.	Batavia.
"	—	Z M.	stoomschip Ardjoeno.	Kapt. luit-ter-zee J. A. K. van Hasselt.	Beliling.
"	—	Nederlandsche	Laurens Koster.	M. Koenen.	"
"	—	"	Jonkhr. Mr. van de Wall van Putterrshoek.	K. Lammerts.	"
"	21	"	Anna.	J. H. Dabroek.	Samarang.
"	—	"	Louise.	P. Buijs.	Batavia.

Vertrokken Schepen van Soerabaya.

Datum		*Vlag*	*Namen der Schepen*	*Gezagvoerders*	*Naar*
Dec.	18	Ned. Ind.	Jupiter.	W. H. Voll.	Atapoepoe over Makasser.
"	19	" "	El Ijezar.	Sech Oemar bin Sech Aboebakar.	Grissee.
"	20	Nederlandsche	Catharina Wilhelmina.	F. H. Popken.	Nederland.
"	21	Ned. Ind.	Carolina Sophia.	C. N. van der Beek.	Amboina over Makasser.
"	—	Hamburger	Arracan.	J. Both.	Nederland.

In lading liggende Schepen te Soerabaya.

Vlag.	*Namen der Schepen*	*Gezagvoerders*	*Bestemming*	*Agenten*
Nederlandsche	Stad Schiedam.	T. Wulp.	Onbepaald.	Fraser Eaton & Co.
id.	Beatrix.	Van der Wijck.	"	" " " "
id.	Louise Jacoba Johanna.	Baumgarten.	in Reparatie.	" " " "
id.	Walvisch.	Schut.	Nederland.	" " " "
id.	Elisabeth.	Veenstra.	Onbepaald.	" " " "
id.	Drie Vrienden.	L. P. Andersson.	"	" " " "
Engelsche	Sijdney	Grant.	in lossing.	" " " "
id.	Lismoijne.	Dempster.	Onbepaald.	" " " "
Fransche	La Ville de Paris.	Mariller.	Frankrijk.	" " " "
id.	Le Prophète.	Guérin.	"	" " " "
Zweedsche	Daniel Elfstrand Persson.	H. Wahlman.	Nederland.	" " " "
Nederlandsche	Gerardus Jacobus.	Kilian.	"	" " " "
Nederlandsche	Jacob.	Börger.	Onbepaald.	Wm. Mathieu & Co.
Nederlandsche	Jan Schouten.	Coening Meijer.	Onbepaald.	Schimmelpenninck & Co.
id.	Jonkh. Mr. van de Wall van Puttershoek.	K. Lammerts.	"	" " "
id.	Zaanstroom.	Schaap.	"	" " "
id.	Prins Fredrik der Nederlanden.	De Witt.	"	" " "
id.	Oost India Pakket	Postma.	Nederland.	" " "
id.	Everdina Elisabeth.	Tonjes.	Onbepaald.	Ruyl Cramer & Co.
id.	Laurens Koster.	Koenen.	"	" " " "
id.	Jonge Jan.	Pheiffer.	in Reparatie.	J. F. van Leeuwen & Co
id.	Eersteling.	Mann.	Onbepaald.	" " " " " "
id.	Koning Willem III.	Zeijlstra.	"	" " " " " "
id.	Anna.	Dabroek.	Nederland.	" " " " " "
id.	Arij Scheffer.	Kunst.	Onbepaald.	" " " " " "
id.	S. van Heel.	Dietz.	Nederland.	" " " " " "
id.	Delftshaven.	Schaap qq	Onbepaald.	B. Kopersmit & Co.
Nederl. ind.	Stoomschip Macasser.	Smith.	"	" " " "
" "	id. Ambon.	Hugenholtz.	"	" " " "
Nederlandsche	Baltimore.	Brakke.	"	" " " "
"	Nieuw Holland.	Tuk.	Nederland.	" " " "
Engelsche	Anne Forster.	Clarke.	Engeland.	McMillan Marten & Co.
"	Princess.	G Sargent	"	" " " "
Nederlandsche	Louise Antoinette.	McKenzie.	Onbepaald.	Adam & Co.
Engelsche	Sophia Fraser.	Wilson.	Singapore.	" " "
Ned. ind.	Fearnot.	McKenzie.	Onbepaald.	" " "
Engelsche	Scotch Lassie.	Crawfurd.	"	" " "
Hanover.	Munster.	G. Kok.	Falmouth.	P. Kervel & Co.
Nederlandsche	Senior.	K. L. Swart.	Nederland.	B. J. van Eck & Co.
"	Johannes Albertus.	P. L. Londt.	Onbepaald.	" " " " " "

Vertrokken Passagiers.

Met het Nederlandsche schip *Catharina Wilhelmina*, de heeren J. Vreede en familie, jonge jufvrouw Martens, jonge heer van Lawick en vier gegageerde militairen.

SCHEPEN LIGGENDE TER REEDE.

Z. M. wachtschip Batavia; de stoomschepen Medusa, Ardjoeno en de schroefkorvet Prinses Amalia; de schepen Zaanstroom, Djoedool Moebarak, de Stad Schiedam, Oost India Pakket, de Walvisch, Alfulck, Prins Frederik der Nederlanden, Princess, Daniel Elfstrand Persson, Nieuw Holland, Ville de Paris en Gerardus Jacobus; de stoomschepen Makasser en Ambon; de barken Fathal Ma-ān, Saijan Maskoer, Jan Schouten, Jacob, Beatrix, Salma, Drie Vrienden, Delftshaven, Louise Antoinette, Louisa Jacoba Johanna, Everdina Elisabeth, Elizabeth, El Masshoor, Fathoo Joesoer, Kattroon Nieda, Adolf van Nassau, Joedool Barie. Sijdneij, Lismoijne, Munster, Soedul Gair, Baltimore, Bacht Mastora, Koning Willem III. Eersteling, Kas Balhair, Naim Balgijer, Djoedool Karim, Fathool Manan, Salma Banjarmaas, Senior, Abool Hasim, Laurens Koster en Jonkh. Mr. van de Wall van Puttershoek; de brikken Sophia Fraser, Johannes Albertus, Soedoel Barie, Marzoek, So-Ootdin en Rachmanie; de schoeners Sarie Tengaroong, Hoseeng, Fearnot, Almok Tasam, Komeij, Bientang Tjaigoan, Berkatool Adjelan, So Ookdin, Pinang, Bilmadjiet, Poospa Scotch, Lassie, Doris en Fathal Hair; de kotters Tedok en Riengit.

PASOEROEAN.

AANGEKOMEN.

18 Dec. De Ned. Ind. kotter *Little Tot*, gezagv. Katjoong, van Soerabaya.

VERTROKKEN.

17 Dec. Het Ned. schip *Vice Admiraal Gobius*, gezagv. A. A. van der Linden, naar Rotterdam.

18 Dec. Het Ned. schip *Admiraal van Kinsbergen*, gezagv. L. T. L. van der Putte, naar Rotterdam.

SCHEPEN LIGGENDE TER REEDE.

De Nederl. schepen Cortgene, Oceaan, Phoenix, Zeevaart, Willem de Zwijger, Jan van Hoorn en de kotter Little Tot.

Aan- en Uitvoer te Soerabaija van den 20sten tot en met den 22sten December 1858.

AANVOER.

Van Batavia per de Ned. Ind. bark *Aboel Hassim*, gezagv. Said Alie bin Alwie Alhabsie, agent Gezagvoerder.

40 vaten spijkers, 2 kisten blikwerk, J. F. van Leeuwen & Co; 25 kistjes champagne, Gebr. van Delden; 1 kist modewaren; Wm. Mathieu & Co; 15 kisten naaigaren, 2 kisten manufacturen, P. Kervel & Co; 63 pakken touwwerk, 2 kisten thee-monsters, 12 stoelen, 7 ankers, 5 kisten ijzerwerk, geweeren en koopmanschappen, Mc Millan Marten & Co.

Van Samarang per de Ned. Ind. schoener *Fathal Hair*, gezagv Sech Abdulla Billadran, agent Gezagvoerder.

3 kisten atjar, de Bruijn; 13 picols ijzer, een bendij, 6 vaten koolteer, 15 picols rijst, 311 stuks spiauter, 17 collis manufacturen, koopmanschappen en kleinigheden, diverse Arabieren.

Van Samarang per het Ned. schip *Anna*, gezagv. J. H. Dabroek agenten J. F. van Leeuwen en Co.

108 kisten bladkoper, N. H. M. en eenige gouvernements-goederen.

UITVOER.

Naar de Moluccos per de Nederl. Ind. bark *Carolina Sophia*, gez. van der Beek.

200 kelders arak, 12 vaatjes crépê kruid, 1000 stuks planken, Adam & Co; 6 kisten rijnwijn, 2 kisten gemberwijn, 1 kist groentens, 1 kist verw, 1 kist fleur d'orange, 1 kist provisien, 20 blikken suiker, 10 blikken meel, de Sturler & Fagnotti; 27 vaten bier, Asschenberg & Co; 2 kisten madapollams en 2 balen bl. drills, Fraser Eaton & Co.

Naar Nederland per Hamburger schip *Arracan*, gezagv. J. Both.

5629 95/100 picols suiker, 407 stuks koe en buffelhuiden, 283 87/100 picols rotting, W. Mathieu & Co; 1 vat gez. vleesch J. A. A. Nicolai & Co.

Naar Hongkong per het Engelsche schip *Henry Winch*, gezagv. A. Griffin.

416 33/100 picols rotting. 2100 picols rijst, 98 rollen zeildoek, 530 picols rijst, 154 picols koffij, 6000 picols rijst, Adam & Co.

Naar Rotterdam via Pasoeroean per het Ned. schip *Karel en Henricus*, gezagv. A. van der Geer.

3000 55/100 picols suiker, 266 296/1000 picols foelie, N. H. M.; 25 kisten ord. roode wijn, B. J. van Eck & Co.

Marktprijzen.

SUIKER N°. 16 per picol ƒ 18.—

KOFFIJ ƒ 32.—

RIJST (CARGA) per kojang. ƒ 110 à ƒ 125 —

Id. (WITTE) " " ƒ 130 à ƒ 160.—

KOEHUIDEN per 100 st. ƒ 250 à ƒ 400.—

ARAK per legger. ƒ 50.—

OLIE (KLAPPER) ƒ 15 à ƒ 16.—

OLIE (KATJANG) ƒ 15.—

KADJANG MATTEN.

ROTTING ƒ 8 à ƒ 8½ —

WISSELKOERS 102 à 103%.

PROTESTANTSCHE EEREDIENST.

Zaturdag den 25sten December 1858.

EERSTE KERSDAG.

's morgens ten half negen ure.

Nederduitsch.

Ds. MOUNIER.

Zondag den 26sten December 1858.

TWEEDE KERSDAG.

's morgen ten half negen ure.

Maleisch.

Ds. SCHIFF.

OUDEJAARS-AVOND.

Vrijdag den 31sten December 1858.

's avonds ten half zeven ure.

Ds. MOUNIER.

ROOMSCH KATHOLIEKE EEREDIENST.

Vrijdag den 24sten December 1858.

VIGILIE-EN-VASTENDAG;

Zaturdag den 25sten December 1858.

KERSMIS.

des morgens ten 7, 8 en half 9 ure,

des avonds ten half 7 ure LOF,

Zondag den 26sten December 1858.

TWEEDE KERSDAG.

des morgens ten half 9 ure.

des avonds ten half 7 ure LOF.

De inteekening in Nederland kan geschieden bij M. WIJT & Z te *Rotterdam*, bij L. VAN BAKKENES & Co te *Amsterdam* en W. J. VAN HAREN NOMAN te *Leiden*.

GEDRUKT BIJ E. FUHRI & CO TE SOERABAYA.

BOEKHANDEL VAN E. FUHRI & CO., SOERABAYA.

Uitgave van G. KOLFF & CO., Batavia.

PLAATWERK

GETITELD:

BATAVIAASCH ALBUM,

VERZAMELING VAN EEN TIENTAL DER MEEST BELANGRIJKE

GEZIGTEN VAN DE HOOFDSTAD VAN NEDERL.-INDIË,

GETEEKEND DOOR DEN HEER

C. T. DEELEMAN,

Civiel Ingenieur.

Het Album bestaat uit de navolgende Gezigten:

De Landingsplaats: Het Jaagpad.
De Kasteelpoort van Batavia, met het Stadhuis.
Het Chinesche Kamp en Pinto-Ketjil.
Rijswijk en Molenvliet.
Het Kerkhof te Tana-Abang.
Het Monument van den Generaal Michiels en het Waterloo-Plein.
De Generaals-Woning te Weltevreden.
Het Post-Etablissement te Weltevreden.
Goenong-Saharie met den weg naar Jacatra.
De Militaire School te Meester-Cornelis.

Als proeve van bewerking ligt de Plaat

RIJSWIJK en MOLENVLIET,

bij alle Boekhandelaars op de hoofdplaatsen van Java en op de Residentie-Bureaux van geheel Indië ter bezigtiging.

Het *Album* wordt compleet afgeleverd in eenen fraai gelithographiëerden omslag tegen de prijs van

ƒ 12.—

FRANCO PER POST DOOR DEN GEHEELEN ARCHIPEL.

Het *Album* wordt door ons *uitsluitend in Indië* in den handel gebragt, doch zal voor Heeren Inteekenaren alhier, ook in Nederland worden verkrijgbaar gesteld.

G. KOLFF & CO.

BATAVIA, *November* 1858.

Inteekeningen op bovengenoemd plaatwerk worden *zonder prijsverhooging* door ons aangenomen zullende eerst na de toezending over het bedrag worden beschikt.

E. FUHRI & CO.

De ondergeteekende verlangt van de firma E. Fuhri & Co, Exempl. van het BATAVIAASCH ALBUM, uitgegeven door de Boekhandelaars G. Kolff & Co, te *Batavia.*

N a a m:

W o o n p l a a t s:

Men gelieve bij inteekening dit biljet per post onder kruisband te retourneren tegen betaling van slechts 2 duiten frankeergeld voor Java en 10 duiten voor de Buitenbezittingen.

Gedrukt bij E. Fuhri & Co.